

יוצא לאור לפרשת ראה הי' תהא שנת פלאות אראנו
(מספר 49)

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתיים לבריאה
הי' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

לעילוי נשמת

מרת אסתר לאה בת ר' שמואל טובי' ע"ה קליין
נפטרה ביום כ"ט מנ"א ה'תש"נ
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתה שיחיו

* * *

לעילוי נשמת

הרב משה יעקב ב"ר אהרן ע"ה גרונפעלד
נפטר בד"ח אלול - א' אלול ה'תש"מ

מרת שרה בת ר' אברהם יעקב ע"ה גרונפעלד
נפטרה אור ליום ועש"ק פ' ויצא, ט' כסלו ה'תשע"ז
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתם שיחיו

* * *

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' משה ע"ה
בן הרה"ג הרה"ח הרה"ת ר' דובער הי"ד לברטוב
נפטר ביום ו' ה' אלול ה'תשס"ה
ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת ברכה תח"י

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner

In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula*!!!

To Dedicate This Publication

In Honor Of Your Family Or A Loved Ones

For More Info. Call:

(718) 753-6844 or (323) 934-7095

or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

מפתח ותוכן

פרשת ראה

- א. הצפי' לביאת המשיח גם כשגרים בחו"ל 3
"והי' המקום אשר יבחר - ירושלים"; ענין הדירה בארץ ישראל
- ב. "ראה" - ראיית הגאולה האמיתית והשלימה 5
מעלת א' דר"ח שחל בשבת, והקשר לגאולה ובפרט בשנה זו;
ההוראה - הכרזה לכל ישראל אודות ברכת הגאולה הבאה עליהם,
בפרט בהתוועדות מתוך אמירת לחיים

אלול - ראה

- ג. ענין הגאולה שבחדש אלול בעבודת האדם 10
חמשת עניני חודש אלול הנרמזים בר"ת שלו: העבודה בג' העמודים
שעליהם העולם עומד, מיוסדת על תשובה, כמארז"ל "תשובה
ומעשים טובים", וענין הגאולה; שלימות העבודה שלמעלה מכל
חשבון וטו"ד וכל גדר וציוור - המיוסדת על ההתקשרות העצמית
דישראל והקב"ה; הוראות למעשה ובפרט בענין החנין

הוספה / בשורת הגאולה

- ד. משיחות ש"פ ראה, מבה"ח אלול ה'תש"נ 23
כבר נתקיימו סימני חז"ל על סוף זמן הגלות וזמן הגאולה; כולל
הסימן שבילקוט שמעוני (ישעי' רמז תצט) שכבר "הגיע זמן
גאולתכם"
- ה. משיחות ש"פ ראה, א' דר"ח אלול ה'תשנ"א 25
כבר סיימו כל עניני העבודה; וודאות גמורה שתיכף ומיד ממש
רואים בעיני בשר ש"הנה זה (המלך המשיח) בא"; חדורים ברוחה
של הגאולה, לימוד התורה בעניני הגאולה וביהמ"ק; להכריז
ולפרסם בכל מקום שהקב"ה אומר לכאו"א מישראל "ראה אנכי
נותן לפניכם היום ברכה" ועד שהיום ממש רואים ברכת הגאולה;
ההכרזה והפרסום צ"ל גם ע"י אלה שטוענים שעדיין לא נקלט
ענין זה בשכלם כ"כ

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א
ר' יקותיאל מנחם ע"ה
ב"ר שרגא שליט"א

ראפ

חסיד ומקושר בכל נימי נפשו
לכ"ק אדמו"ר מה"מ
משיגח ומשפיע
בישיבת תומכי תמימים
ליובאוויטש המרכזית 770
ניהל הבית חב"ד
בנמלי התעופה
ובחברת "אל על" במיוחד
וזכה שהרבי שלח המצות ע"י
ואמר עליו "אונזער יקותיאל"
נואם קבוע בסיומי הרמב"ם ב-770
והדפיסם ב"תקות מנחם"
ניהל "ועד המחנכים"
פעל במרץ בעניני שלימות הארץ
ראש מטה שירה וזמרה
לקבלת פני משיח צדקנו
קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם
השאיר דור ישרים יבורך
הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים
ביום השני לפ' "וקם שבט מישראל"
י"ב תמוז ה'תשע"ה
ת. נ. צ. ב. ה.
(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

Reprinted with permission of:
"Vaad L'Hafotzas Sichos"
by:

Moshiach Awareness Center,
a Project of:
Enlightenment For The Blind, Inc.
602 North Orange Drive.
Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095
Fax: (323) 934-7092
<http://www.torah4blind.org>
e-mail: yys@torah4blind.org
Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director
Printed in the U.S.A.

ובנוגע לפועל:

יש לפרסם ולעורר בכל מקום ומקום ע"ד העבודה המיוחדת דחודש אלול המרומזת בחמשת הראשי-תיבות דתורה תפלה גמ"ח תשובה וגאולה, ובהדגשה מיוחדת בנוגע לר"ת החמישי, ענין הגאולה, כפי שחודרת בכל עניני העבודה, עי"ז שחדורים ונעשים ברוחה של הגאולה (כולל ובמיוחד ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה וביהמ"ק), מתוך צפי' וודאות גמורה שתיכף ומיד ממש רואים בעיני בשר ש"הנה זה (המלך המשיח) בא"⁴.

ובפשטות:

להכריז ולפרסם בכל מקום – בדברים היוצאים מן הלב – שהקב"ה אומר (ע"י עבדיו הנביאים) לכאור"א מישראל „ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה“, ועד שהיום ממש רואים בעיני בשר ברכת הגאולה האמיתית והשלימה.

[ויש להוסיף ולהדגיש שההכרזה והפרסום דכהנ"ל צ"ל גם ע"י אלה שטוענים שעדיין לא נקלט ענין זה (בשלימות) בהבנה והשגה והכרה שלהם, דכיון שגם אצלם ישנו ענין האמונה בשלימות, יכולים (ובמילא צריכים) הם לפרסם הדברים לאחרים החל מבני ביתו (שבודאי אינם צריכים „לסבול" מזה שעדיין לא הונח הדבר בשכלו), וכל אלה שנמצאים בסביבתו, כל אחד ואחת מישראל, ובודאי שע"י ההשתדלות המתאימה יתקבלו הדברים ויפעלו פעולתם, כולל גם אצל המכריז והמפרסם, שיוקלט אצלו בפנימיות וכו'].

(משיחות ש"פ ראה, א' דר"ח אלול תנש"א)

ראה ב

הצפי' לביאת משיח גם כשגרים בחו"ל

א. בפרשתנו נאמר, והי' המקום אשר יבחר ה' אלקיכם בו לשכן שמו שם שמה תביאו וגו', ומפרש רש"י שזה קאי על ירושלים.

ומקשה בספר החיים – לאחיו של המהר"ל מפראג – בחלק גאולה וישועה, מדוע לא כתוב בתורה בפירוש בשום מקום ירושלים, אלא סתם: המקום אשר יבחר ה'?

ומתריך – שבכל מקום מוקטר ומוגש לשמי, היינו שלא דוקא בירושלים, אלא בכל מקום בו יהודי מתפלל לה', זהו המקום אשר יבחר ה'. ולכן מתפללים לצד ארץ ישראל, לצד ירושלים, לצד המקדש, לצד קדשי הקדשים ולצד הארון. כיון שבכל מקום, אפילו אם בגשמיות זהו חוץ לארץ, גם שם ישנו הענין של ירושלים.

ומה שכתוב, כל הדר בחוץ לארץ כאילו אין לו כו' – ממשך בספר החיים – הכוונה היא להדר דוקא, שדר פירושו בקביעות, היינו שהוא יושב בחוץ לארץ בקביעות ואינו חושב כלל

משיחת כ' מני"א*. תשט"ו. נדפס בלקו"ש ח"ב ע' 617 ואילך. תרגום מאידית.
(1) שו"ע או"ח סימן צד סעיפים א"ב.
(2) כתובות קי, ב.

(* כ' מנחם אב הוא היארצייט של אביו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, הרב הגאון והרב החסיד וכו' מוהר"ר לוי יצחק שניאורסאהן נ"ע. ראה אודותיו בקובץ ליובאוויטש שנה ראשונה חוברת רביעית ע' 62. (לקוטי לוי"צ הערות לספר התניא וזח"א בהוספות).

ואף שלכאורה, הרי הגמרא אומרת כל הדר בחוץ לארץ כו', אך הכוונה היא דוקא לדירת קבע, אולם אם הוא מחכה למשיח ותיכף כשיבוא הוא מוכן לעזוב את כל הארץ זבת חלב ודבש שבחוץ לארץ – אלו החושבים שיש להם את זה – מאחר שהוא רוצה שיהי' ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, אזי גם בהיותו בחוץ לארץ זהו המקום אשר

(3) פרק ו הלכה א.

17.

נוסף על כללות הענין ד"אחכה לו בכל יום שיבוא"¹, ובפרט לאחרי ש"כלו כל הקיצין"², וסיימו כל עניני העבודה (כמדובר כמ"פ), נמצאים בשנה מיוחדת שהר"ת שלה "הי' תהי' שנת נפלאות אראנו", "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות",

– וכבר ראו בפועל כו"כ "נפלאות" הן בנוגע לגאולת הפרט והן בנוגע לגאולת הכלל, כולל ובמיוחד בנוגע לאחינו בנ"י שבמדינה ההיא, שרבים מהם יצאו מן המיצר אל המרחב, הן כפשוטו, והן (ובעיקר) בנוגע להאפשרות לחיות חיים יהודיים ע"פ התורה ומצוותי', ועד שבימים האחרונים ממש (ובאופן דפעולה נמשכת גם בימים אלה) התקיים הכינוס של שלוחי חב"ד (מכו"כ מדינות) במדינה ההיא – שבה נמצאת העיירה והערים ליובאוויטש, ליאדי, ליאזנא, רוסטוב ופטרבורג, שבהם חיו ופעלו נשיאי חב"ד במשך כו"כ דורות – נתכנסו השלוחים של נשיא חב"ד בדורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר בעיר הבירה של מדינה ההיא (מאסקווא), על מנת להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת התורה והפצת המעיינות (דתורת חסידות חב"ד) חוצה, שעיי"ו אתי מר דא מלכא משיחא³ –

ובשנה זו עצמה – עומדים כבר בר"ח אלול, חודש החשבון של כל השנה, אשר, הסך-הכל דהחשבון הוא: "עד מתי"!!!

היתכן שבסיומם של י"א חדשים דשנת "נפלאות אראנו", משיח צדקנו עדיין לא בא?!...

* * *

ישנה דיעה⁶, שלכהן אסור לשתות רביעית יין בזמן הזה, כי במהרה יבנה בית המקדש ושיכור אסור בעבודה. הפגת השכרות מיינ תיתכן בשני אופנים: א) שינה, ב) שהי' כדי מיל. השיעור של מיל הוא 18 דקות. השיעור הגדול ביותר שישנו על מיל הוא 24 דקות⁷. הרי זוהי ראי' על פי נגלה, שבמשך זמן קצר, פחות משיעור מיל, שזהו, לכל היותר, עשרים ושלוש דקות וחמישים ותשע שניות, יכול לבוא משיח עם בית המקדש מוכן, כך שיהי' צריך לגשת ישר לעבודה.

יבחר ה"א בו וגם שם יכולה להיות עבודת הקרבנות ברוחניות, להקריב עולותיך ושלמיך, העליות והשלימויות שלך על המזבח.

וזהו ההוראה שצריך לקחת משיעור החומש היומי, שבכל מקום אשר אזכיר את שמי, זוהי ארץ ישראל, ויש בכחו של כל יהודי לפעול שזה יהי' בגלוי, וזהו הענין של משיח הפרטי, שזה גם יביא את ביאת המשיח הכללי, שכל ישראל ילכו לארץ ישראל הגשמית ביהוד עם משיח צדקנו.

ג. כאשר מדברים אודות הענינים של משיח, ישנם כאלה החושבים, שזהו כלשון הגמרא, הילכתא למשיחא⁸, יש לדעת שאין זה כך, וישנה על כך ראי' מוכחת גם מנגלה דתורה.

6 ראה תענית יז, א. וברמב"ם הלכות ביאת מקדש פרק א הלכה ז.
7 עירובין סד. שו"ע או"ח סימן צט סעיף ב. שו"ע רבנו הזקן שם סעיף ג.
8 שו"ע או"ח סימן תנט סעיף ב. ושו"ע אדה"ז שם סעיף י.

4 ראה אגרת הקדש סימן ד.
5 סנהדרין נא, ב. זבחים מה, א.

1 נוסח "אני מאמין" (נדפס בכמה סידורים) – ע"פ לשון הכתוב חבקוק ב, ג. פירוש המשניות להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק היסוד הי"ב.
2 לשון חז"ל – סנהדרין צו, ב.
3 אגרת הבעש"ט הידועה – נדפס בכתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בתחילתו. ובכ"מ.

ראה ג

„ראה“ – ראיית הגאולה האמיתית והשלימה

נוסף על כללות הענין ד, אחכה לו וחודש אלול (עבודת האדם באופן שלמעלה ממדידה והגבלה) הוא בהדגשה מיוחדת בשבת ר"ה אלול דשנת ה'תנשא, ה' תהא שנת נפלאות אראנו.

א. ...הקשר והשייכות דפרשת ראה וחודש אלול (עבודת האדם באופן שלמעלה ממדידה והגבלה) הוא בהדגשה מיוחדת בשבת ר"ה אלול דשנת ה'תנשא, ה' תהא שנת נפלאות אראנו.

מארץ מצרים אראנו נפלאות, - וכבר ראו בפועל כו"כ, נפלאות הן בנוגע לגאולת הפרט והן בנוגע לגאולת הכלל, כולל ובמיוחד בנוגע לאחינו בני שבמדינה ההיא, שרבים מהם יצאו מן המיצר אל המרחב, הן כפשוטו, והן (ובעיקר) בנוגע להאפשרות לחיות חיים יהודיים ע"פ התורה ומצוותי, ועד שבימים האחרונים ממש (ובאופן דפעולה נמשכת גם בימים אלה) התקיים הכינוס של שלוחי חב"ד (מכו"כ מדינות) במדינה ההיא - שבה נמצאת העיירה והערים ליובאוויטש, ליאדי, ליאזנא, רוסטוב ופטרבורג, שבהם חיו ופעלו נשיאי חב"ד במשך כו"כ דורות - נתכנסו השלוחים של נשיא חב"ד בדורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר בעיר הבירה של מדינה ההיא (מאסקווא), על מנת להוסיף ביתר שאר וביתר עוז בהפצת התורה והפצת המעיינות (דתורת

ובהקדמה - שעבודת האדם באופן שלמעלה ממדידה והגבלה לאמיתתה ובשלימותה שייכת רק בהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שנשמתו היא בחי' היחידה דכללות ישראל, ועל ידו מתגלית בחי' היחידה הפרטית (ניצוץ משיח²) דכאו"א מישראל, דרגא החמישית, שחודרת בכל פרטי עניני העבודה, כמודגש בחמשת הר"ת ד„אלול“ (כנ"ל ס"ה*).

וענין זה מודגש ביותר בשבת ר"ה אלול דשנה זו - כי:

משיחות ש"פ ראה, א' דר"ח אלול ה'תנשא. א. טעיפים ט"ב. נדפס בסה"ש תנשא ח"ב ע' 775 ואילך.

(1) ספר ארבע מאות שקל להאריז"ל (ע' רמא - בהוצאת ירושלים תשמ"ה). רמ"ז לזהר ח"ב מ, ב. ח"ג רס, ב. סה"מ תרל"ה ח"א ע' רסו. תרח"ץ ע' ר. ובכ"מ.

(2) מאור עינים פינחס כה, יב - בשם הבעש"ט. סה"מ תרמ"ג ע' ע. וידוע הרמז לזה בנגלה דתורה - ש, דרך כוכב מיעקב" (בלק כד, יז) דרשו חז"ל על כאו"א מישראל (ירושלמי מעשר שני ספ"ד), וגם על משיח (ירושלמי תענית פ"ד ה"ד), לפי שבכאו"א יש ניצוץ מנשמת משיח.

(* בספר השיחות.

(3) נוסח „אני מאמין“ (נדפס בכמה סידורים) - ע"פ לשון הכתוב חבוקק ב, ג. פירוש המשניות להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק היסוד הי"ב.

(4) לשון חז"ל - סנהדרין צו, ב.

כבר נתקיימו כל הסימנים של חז"ל על סוף זמן הגלות וזמן הגאולה, כולל הסימן בילקוט שמעוני¹ (שנתפרסם לאחרונה): „א"ר יצחק שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרין זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם כו', וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומר להיכן נבוא ונלך להיכן נבוא ונלך, ואומר להם בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתיראים אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה כי גאולה ראשונה ה' לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי' אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי'. [ואח"כ ממשיך בילקוט:] שנו רבותינו בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם“.

כן תהי' לנו, שמלכתחילה אין מה להבהל כי כבר הובטחנו ש„אל תיראו (גם מלשון הבטחה), הגיע זמן גאולתכם“,

וכן תהי' לנו, שמשח צדקנו יבוא כבר בפועל ויעמוד כבר על גג בית המקדש ויכריז וישמיע, שמשח כבר בא!

אמן כן יהי רצון.

הוספה

בשורת הגאולה

א.

עם זיינען שוין מקויים געוואָרן די סימנים אין חז"ל אויף סוף זמן הגלות און זמן הגאולה, כולל דעם סימן אין ילקוט שמעוני¹ (וואס איז נתפרסם געוואָרן לאַחרונה): „א"ר יצחק שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרין זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם כו', וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומר להיכן נבוא ונלך להיכן נבוא ונלך, ואומר להם בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתיראים אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה כי גאולה ראשונה הי' לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי' אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכיות אחרי'. [און דערנאָך איז ער ממשיך אין ילקוט:] שנו רבותינו בשעה שמלך המשיח בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם.”

כן תהי' לנו, אַז מ'האָט מלכתחילה ניט וואָס צו זיך שרעקן וואָרום מ'האָט שוין די הבטחה אַז „אל תיראו (גם מלשון הבטחה), הגיע זמן גאולתכם”,

וכן תהי' לנו, אז משיח צדקנו זאָל בפועל קומען שוין און שוין שטיין על גג בית המקדש און מכריז ומשמיע זיין, אַז משיח איז שוין געקומען!

אמן כן יהי רצון.

(משיחות ש"פ ראה, מבה"ח אלול תש"נ)

(1) ישעי' רמז תצט.

חסידות חב"ד) חוצה, שעי"ז אתי מר דא מלכא משיחא⁵ -

ובשנה זו עצמה - עומדים כבר בר"ח אלול, חודש החשבון של כל השנה, אשר, הסך-הכל דהחשבון הוא: „עד מתי...!”

היתכן שבסיומם של י"א חדשים דשנת „נפלאות אראנו”, משיח צדקנו עדיין לא בא?...!

ובסגנון דפרשת השבוע - „ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה”, כל עניני ברכות, ולכל לראש הברכה העיקרית דגאולה האמיתית והשלימה - שלא מספיק ששומעים (ומבינים) ש„הנה זה (המלך המשיח) בא”⁶, אלא צריכים לראותו בעיני בשר, ולא רק „אראנו” בלשון עתיד, אלא „ראה”, בלשון הווה, ובלשון ציווי!

ב. ובפרטיות יותר - מודגשת השייכות להגאולה בכל פרטי עניני היום:

יום השבת - מעין ודוגמת (והכנה לו), יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים⁷, ובפרט השבת השלישי (כנגד גאולה השלישית וביהמ"ק השלישי) מ„שבוע דנחמתא”.

יום א' דר"ח אלול - שר"ח בכלל קשור עם גאולה, „שהם עתידים להתחדש כמותה”⁸, ובפרט ר"ח אלול שבא תיכף ובסמיכות לחודש מנחם-אב,

9 ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד. איכה רבה פ"א, גא. מדרש משלי פרק יט.

10 ירושלמי ואיכ"ר שבהערה הקודמת.

11 נוסף לכך שבשנה זו שתשעה באב חל בשבת נדחו מפני השבת (שענינו גאולה), וע"פ הצעת רבינו הקדוש ש„ביקש לעקור תשעה באב . . . הואיל ונדחה ידחה” (מגילה ה, ב), נעקרו ונדחו לגמרי.

12 ערכין יג, ב.

13 ב"ב יד, ב.

14 „אנכי דייקא. - ועפ"ז י"ל שהנחמה שבהפטרות שבת ר"ח היא בדרגא נעלית יותר מהנחמה שבהפטרות פרשת ראה ע"פ הסדר

5 אגרת הבעש"ט הידועה - נדפס בכתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בתחילתו. ובכ"מ.

6 שה"ש ב, ח. שהש"ר עה"פ.

7 תמיד בסופה.

8 סנהדרין מב, א. סדר קידוש לבנה.

ילדיהם למוסד חינוך הכשר ועל טהרת הקודש, בדרך התורה והמצוות.

וגם בנוגע להורים שלע"ע הם רחוקים ר"ל מזה (ואא"פ לפעול שידלגו מן הקצה אל הקצה) – יש להשתדל גם עמהם עד כמה שאפשרי, מן הקל אל הכבד, בדרכי נועם. יחד עם ההסברה בתוקף המתאים, שישנן תרי"ג מצוות, ואחת מהן היא „ושננתם לבניך”⁷⁸, ואומרים זאת פעמיים בכל יום ובקריאת שמע ובאם הם עצמם אינם יכולים לקיים בפשטות ושננתם לבניך, צריכים הם לשלוח את הילד למוסד חינוך כשר וקדוש.

להסביר להם שהטוב של הילד תלוי בזה שמקבל חינוך טוב, והרי הורים רוצים כל טוב לילדיהם, וכפי שרואים במנהג העולם, שבנוגע לטוב הגשמי ובריאות הילד – מתייעצים ההורים עם מומחים [ולא רק אחרי לידת הילד, אלא גם לפניו]. הרי עאכ"כ, כאשר הקב"ה מברך את ההורים בילדים בריאים, צריכים הם לדאוג שאצל הילד יהי הכל טוב ברוחניות – ע"י קבלת חינוך מתאים – ע"י שולחים הילד למומחים בשטח החינוך – חינוך תורני, על טהרת הקודש. ובפרט שזה נוגע לא רק לילד עצמו, אלא גם למשפחה שיקים כשיגדל.

ההנחיות בזה חזקה יותר בדורות

(78) ואתחנן ו, ז.

האחרונים, כשרואים שאת עיקר החינוך מקבל הילד במוסד חינוך, ושולחים אותו לשם מגיל צעיר (לא כפי שהי פעם שחלק חשוב מהחינוך התקיים בבית).

יד. ויה"ר, שע"י ההוספה בכל הפעולות הנ"ל – יוסיף זה יותר בברכות השי"ת לכל יהודי, בתוך כלל ישראל, „ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה”, ומתגלה איך שגם הענינים הכתובים בלשון אחרת – הם ברכות הכי נעלות⁷⁹, כולל ובמיוחד – הברכה לכתובה וחתמה טובה, לשנה טובה ומתוקה,

עד – הברכה העיקרית – הגאולה האמיתית והשלימה, ע"י משיח צדקנו, ובפרט שהשנה הבאה – שנת תש"נ (ר"ת תהא שנת ניסים) – התחלתה ביום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, שהוא מעין (דוממהר את) היום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים⁸⁰, ויחד עם זה יהי אין להם מנוחה בהעבודה, שנאמר⁸¹ ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון⁸² – הגילוי וראי שישאל וקוב"ה כולא חד, בכל העולם כולו – „ה' ימלוך לעולם ועד”.

(79) ראה לקו"ת בחוקותי מח, סע"א ואילך. ועוד.
(80) תמיד בסופה.
(81) תהלים פד, ח.
(82) ברכות בסופה. וראה שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ה. ועוד.

ובירושלים תנוחמו¹⁵, ועוד כו"כ פסוקים מיעודי הגאולה, כמו: „שמחו את ירושלים וגילו בה גו"¹⁶, „והביאו את כל אחיכם מכל הגוים גו' בית ה"¹⁷, ועד לסיומה וחותמה בכפל הפסוק „והי' מידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו”¹⁸ יבוא כל בשר להשתחוות לפני¹⁹ (אף שבנדוד אין הכרח בדבר כדי לסיים בדבר טוב, כיון שבלאה"כ מסיימים בפסוק ראשון ואחרון הפטרת מחר חודש).

וכן בהוספת פסוק ראשון ואחרון (מהפטרת „מחר חודש”²⁰; „מחר” –

ד„שבע נחמתא” („עני' סוערה”), כי „עני' סוערה לא נוחמה” בגלל ש„ותאמר ציון עובני ה' גו”, בשלחו את הנביאים לנחמה (נחמו נחמו עמי”) ולא בא בעצמו לנחמם (ויש צורך להמתין להפטרה הרביעית (בשבוע שלאח"ז) שבה אומר הקב"ה „אנכי אנכי הוא מנחמכם”), משא"כ בהפטרת שבת ר"ח יש כבר בשבת השלישית הענין ד„אנכי אנחמכם” (ובשבת שלאח"ז ניתוסף ב"פ אנכי, „אנכי אנכי הוא מנחמכם”).

(15) ישעי' סו, יג.
(16) שם, י.
(17) שם, כ.
(18) להעיר, ששייכותה של ההפטרה להשמים כסאי לשבת ר"ח היא בגלל פסוק זה שזכר בו שבת ור"ח – בנוגע לענין הגאולה, שלעתיד לבוא יעלו לרגל לא רק שלש פעמים בשנה (כמ"ש בסיום פרשתנו: „שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך גו”), אלא „מידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו”, ויתירה מזה: „הרי שחל ר"ח להיות בשבת. . באים שני פעמים, אחד של שבת ואחד של ר"ח, והעבים טוענים אותם בהשכמה ומביאים אותם לירושלים והם מתפללים שם בבוקר, והם טוענים אותם לבתיהם, מי אלה כעב תעופינה, הרי של בוקר, וכיונים אל ארובותיהם הרי של מנחה” (יל"ש ישעי' רמז תקג).

(19) שם, כג.
(20) שמואל"א כ, יח.

רומז על הזמן דלעתיד לבוא, „למחר לקבל שכרם”²¹, „חודש” – רומז „שהם עתידים להתחדש כמותה”, „ונפקדת” – מלשון זכרון, שהקב"ה פוקד וזוכר את כאו"א מבנ"י שגלו („כי יפקד מושבך”) מעל שולחן אביהם²² בהגאולה האמיתית והשלימה ע"י דוד מלכא משיחא²³, ובאופן (שמסיים בהמשך הכתובים²⁴) ד„עד דוד הגדיל”²⁵, גדלות שאין למעלה ממנה, ובאופן נצחי (גאולה שאין אחר' גלות²⁶), כסיום וחותם ההפטרה: „עד עולם”²⁷.

וגם בהקריאה שקורין (תיכף) בתפלת (וקודם התפלת עמידה ד)מנחה – „שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך”²⁸ – שקיומה של מצוה זו יהי בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כמ"ש²⁹ „ואשיבה שופטיך כבראשונה”³⁰ ויועציך כבתחלה”³⁰,

(21) עירובין כב, א. ע"ז ג, א. ד. ב. פרש"י ס"פ ואתחנן.
(22) ראה ברכות ג, א.
(23) ובנוסף ד„יעלה ויבוא” – יפקד ויזכר זכרונו ופקדונו כו' וזכרון משיח בן דוד עבדך כו”.
(24) ואף שאין אומרים אותם בשבת ר"ח כיון שאומרים רק פסוק ראשון ואחרון, הרי נכללים הם באמירת פסוק ראשון ואחרון שכוללים הפסוקים שביניהם.
(25) שמואל"א שם, מא. וראה ד"ה ויאמר גו' מחר חודש באוה"ת ברכה (ע' איתצב ואילך) דקאי על לעתיד לבוא.
(26) תוד"ה ה"ג ונאמר – פסחים קטז, ב.
(27) שמואל"א שם, מב.
(28) ר"פ שופטים.
(29) ישעי' א, כו.
(30) בכף הדמיון למעולותא, כנ"ל הערה *12.

(* בספר השיחות.

ובפרטיות כפס"ד הרמב"ם³¹ ש"קבלה היא שבטבריא³² עתידין לחזור תחילה³³ ומשם נעתקין למקדש".

ג. ובנוגע לפועל:

יש לפרסם ולעורר בכל מקום ומקום ע"ד העבודה המיוחדת החדש אלול המרומזת בחמשת הראשי-תיבות דתורה תפלה גמ"ח תשובה וגאולה (כנ"ל ס"ה*)³⁴, ובהדגשה מיוחדת בנוגע לר"ת החמישי, ענין הגאולה, כפי שחודרת בכל עניני העבודה, עיי"ו שחודרים ונעשים ברוחה של הגאולה (כולל ובמיוחד ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה וביהמ"ק), מתוך צפי' וודאות גמורה שתיכף ומיד ממש רואים בעיני בשר ש"הנה זה (המלך המשיח) בא".

ובפשטות:

להכריז ולפרסם בכל מקום - בדברים היוצאים מן הלב - שהקב"ה אומר (ע"י עבדיו הנביאים) לכאור"א מישאל "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה", ועד שהיום ממש רואים בעיני בשר ברכת הגאולה האמיתית והשלימה.

[ויש להוסיף ולהדגיש שההכרזה והפרסום דכהנ"ל צ"ל גם ע"י אלה שטוענים שעדיין לא נקלט ענין זה (בשלימות) בהבנה והשגה והכרה

(31) ה' סנהדרין פי"ד הי"ב.

(32) ש"טובה ראיתה" (מגילה ו, א).

(33) ונפק"מ לפועל (וי"ל שלכן הביאו הרמב"ם בספר "הלכות הלכות") - ששיבת הסנהדרין יכולה להיות גם קודם בנין ביהמ"ק (וראה גם לקו"ש ח"ט ע' 105).

(* בספר השיחות.

(* להעיר מהשייכות לשבת פרשת ראה.

ד. ויה"ר שמהדיבור בכהנ"ל נזכה תיכף ומיד - ביום הש"ק זה - לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בפועל ממש.

ובפרט כשמקשרים זה עם אמירת "לחיים" בהתוועדות חסידית, "ברוב עם הדרת מלך"³⁵, בבית הכנסת ובית המדרש ובית מעשים טובים דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

"לחיים", "לחיים ולברכה"³⁶ - לכל המטובים כאן, ועל ידם לכל בני בכל מקום שהם, להתברך כולנו כאחד בכל הברכות באופן ד"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה", כולל ובמיוחד ברכת כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה,

ועאכו"כ הברכה הכי עיקרית - גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח

(34) שכאור"א מישאל הוא מציאות חשובה (ובודאי שאינה בטילה, ח"ו, קבוע לא בטל"ג גם כשישנם מלבדו עוד רבים מבני", ובפרט בנוגע להגאולה האמיתית והשלימה, שאפילו יהודי אחד לא ישאר בגלות ח"ו, כי אם, "כל יושבי עלי").

(35) משלי יד, כח.

(36) ראה ספר השיחות תרצ"ו - חורף ה'ש"ת ע' 230, "היום יום" כט אדר א.

בעצמו, הוא צריך להשתדל להשפיע כך גם על אחרים, עד - גם לברר ולטהר ולזכך את העולם, כהכנה למצב דלע"ל, כאשר "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו"⁶⁹, ו"מלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים"⁷⁰, "והי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד"⁷¹ - "אין עוד מלבדו", ויתירה מזו - "אין עוד".

וכמודגש גם בפרק שלומדים בשבת ז"י - "בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא כו' ליתן שכר לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות": כיון שחייב אדם לומר בשבילי נברא העולם⁷³ - הרי מובן יותר גודל האחריות של כל יהודי לקיים את העולם שנברא בעשרה מאמרות.

ולהוסיף, שאת זה פועלים ע"י המשכת ה"מאמר אחד" (ש"יכול להבראות" בו) - בחי' כתר⁷⁴, שלמעלה מהשתלשלות, בהעשרה מאמרות (כנגד העשר ספירות), עד שבאים לסך-הכל והשלימות ד"מאמר אחד" בפירושו מלכות⁷⁴ (סיום הספירות) - שבכל העולם רואים בגלוי איך ש"ה' ימלוך לעולם ועד"⁷⁵ (כסיום פרק ששי דפרקי אבות).

(69) שם מ, ה.

(70) שם יא, ט. וראה רמב"ם סוף הל' מלכים.

(71) זכרי' יד, ט.

(72) רפ"ה.

(73) סנהדרין לו, סע"א במשנה.

(74) ראה מדרש שמואל כאן. המשך י"ט כסלו

תש"ד ע' 67 ואילך, וש"נ.

(75) בשלח טו, יח.

באותיות פשוטות ובנוגע לפועל: נוסף על הפעולות שכל אחד עושה בנוגע לעצמו (הקיום של רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו), וקיום בני ביתו ובני עירו - צריך הוא להשתדל לקבל על עצמו עוד פעולה אחת עכ"פ שתוסיף בקיום העולם.

ואין צריך לזה כל התבוננות איך יכול כל אחד להשפיע בקיום העולם - כי כל אחד יכול בקלות לפעול זאת. ולדוגמא: ע"י הפעולה בענין החינוך, או תמיכה במוסד חינוך - הוא מוסיף בקיום העולם, לשבת יצרה⁷⁶, עיי"ו שהמחונך מתחנך בדרך הטוב והישר, שבוה תלוי' נוסף על הנהגתו האישית, ההנהגה של כל אלו שיבוא עמם במגע, ובפרט המשפחה שיקים, והבנים ובנות ובני בנים עד סוף כל הדורות. כך גם ע"י צדקה - נעשה החיית נפש העני⁷⁷, שיש לזה השפעה בכל הפעולות הבאות של העני. וכך ע"י תפלה, כהברכות בתפלת העמידה - שהם נוסף על המתפלל לעצמו גם לטובת העולם. וכך ישנם אופנים נוספים שיכול כל אחד למצוא בהתאם למעמדו ומצבו והחושים המיוחדים לו, ותן לחכם ויחכם עוד.

יג. ומענין לענין:

בעמדנו בסמיכות לתחלת שנת לימודים חדשה, כשהורים רושמים ושולחים את ילדיהם למוסדות חינוך לשנה הבאה - כדאי ונכון ביותר שכל אחד יעשה כל התלוי בו להשפיע על ההורים, בדרכי נועם ובדרכי שלום אבל אפילו מאה פעמים, שישלחו את

(76) ישע"י מה, יח.

(77) תנחומא משפטים טו.

בשלימות לע"ל, ע"ד פרוות תשב ירושלים ואני אהי לה חומת גוי⁶³.

ועפ"ז הפירוש ב"אך שמח" הוא, שה"אך" ממעט גם את ענין השמחה כפי שהוא בתואר והגבלה דשמחה [ע"ד "אין עוד", (האך) מיעוט דמציאות נוספת ("עוד"),] כהשמחה המוגבלת בשלש הרגלים, אלא שמחה שלמעלה מהגבלה, עד כהשמחה דלע"ל (עד כדי כך שאין צריך לשלוח שוטרים),

ובדוגמת השמחה דפורים (אשר באה דוקא מהמס"ג בההעלם דגלות אחשורוש, אכתי⁶⁴ עבדי דאחשורוש אנן) – שמחה עד דלא ידע⁶⁵ דפורים⁶⁶, שאז לא שולחים שוטרים (אע"פ שלא ידע בין ברוך מרדכי), כי כאשר כל מציאות האדם קשורה עם הקב"ה באופן של "אין עוד" – באופן שלא יכול להיות שרצונו והנהגתו יהיו שלא כפי רצון ה' – הוא אינו צריך להגיע לידיעה והבנה בשתי הדרכים – אלא "מנפשי" כרע", "לא ידע כו", בעמדו למעלה מהענין ד"נתתי לפניך את החיים גוי", שדורש התבוננות וידיעה שישנן שתי דרכים, ועליו לבחור בחיים.

עד שזה נמשך כך גם בעולם, כדאיתא במדרש⁶⁷ שלע"ל גם תאנה תזעק שלא יקטפוה ביום השבת, וכיו"ב.

63 זכרי' ב, ח.

64 מגילה יד, א.

65 שם ז, ב.

66 ראה תו"א צט, ג ואילך. ובכ"מ.

67 מדרש תהלים עג בסוף. יל"ש ירמ"י רמו

שטו בסופו. ולהעיר מתענית יא, א. חגיגה טז, א.

יא. ועפ"ז יש לקשר זה גם עם הפרשה שהולכים לקרוא בתפלת מנחה – "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערך":

שופטים ושוטרים בזמן הזה צריכים לשמור מפני ענינים בלתי רצויים. ע"ד השוטרים שב"ד שלחו להגביל את השמחה ביו"ט, כנ"ל.

אמנם, שלימות הענין דשופטים ושוטרים יהי לע"ל – כמ"ש⁶⁸ "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה" (כ"ף הדמיון – דמיון למעליותא). אלא שמכיון שאז יהי "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", הרי השופטים ושוטרים (לא ישמרו מענינים בלתי רצויים, אלא) יהיו רק בענינים טובים [לדוגמא: בכדי ללכת בראש ולפנות דרך שעדי הראי" בבידוד הלבנה יוכלו לבוא בקלות ובמהירות לב"ד].

יב. הלימוד מהאמור לעיל בנוגע לפועל:

בעמדנו בשבת מברכים אלול, צריכים בפשטות להוסיף בכל הענינים של תורה, תפלה וגמילות חסדים (צדקה), ובהקדמת עבודת התשובה,

וכל זה – באופן של גאולה, שלא רק שהוא מתגבר על ההעלמות והסתרים של העולם, אלא שנעשה כ"כ חדור בלשמש את קונו, שאצלו הוא "מנפשי" כרע", הוא בכלל אינו שייך לעשות ענין שהוא היפך רצונו של הקב"ה.

ונוסף לזה שכך צריך הוא להתנהג

68 ישע"י א, כו.

צדקנו באופן שכאו"א מראה באצבעו ואומר "ראה",

ובלשון הכתוב בסיום וחותם פרשת "וזאת הברכה אשר ברך משה"³⁷ (שקורין בשמח"ת, בסיומו של חג הסוכות שאודותיו מדובר בסיום פרשתנו) – "לענין כל ישראל", ו"מתכיפין התחלה להשלמה"³⁸ – "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"³⁹, את "השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה"⁴⁰ (כמ"ש בהפטרה דשבת ר"ח),

וכן תהי לנו – שבהמשך להתחדשות הבריאה בראש השנה דשנת נפלאות אראנו (שבו נמשך ונתגלה

"אור חדש ומחודש שלא הי' מאיר עדיין מעולם"⁴¹, זוכים ביום הש"ק ר"ח אלול (התחלת החשבון דכל השנה) להתחדשות הבריאה⁴² בתכלית השלימות – "השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה", ביחד עם החידוש בתורה בתכלית השלימות – "תורה חדשה מאתי תצא"⁴³.

וכל הקהל עונה אמן – כמארז"ל⁴⁴ "גדול העונה אמן יותר מן המברך", באופן ש"גבורים נוצחין"⁴⁵ – אמן כן יהי רצון.

41 אגה"ק סי"ד.

42 ומתאים להלימוד בהתחלת פרק חמישי דאבות – "בעשרה מאמרות נברא העולם".

43 ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג. נתבאר בארוכה סה"ש תנשא ח"ב ע' 566 ואילך.

44 נזיר בסופה.

45 להעיר מהשייכות לחג הסוכות (שבסיום פרשתנו) – שע"י נטילת ד' מינים רואים ש"אינון נצחייא" (ויק"ר פ"ל, ב).

37 ר"פ ברכה.

38 ב"רשות לחתן בראשית".

39 בראשית א, א.

40 ישע"י טו, כב.

אלול – ראה

ענין הגאולה שבחודש אלול בעבודת האדם

א. חודש אלול – המתברך בשבת זו – הוא, כידוע, חודש החשבון והתשובה של השנה החולפת, כאשר כל יהודי צריך לעשות חשבון נפש וסך-הכל מעבודתו במשך כל השנה, על מנת לתקן, להשלים ולשפר את העבודה; וגם לעשות ההכנות המתאימות לעבודה של השנה הבאה, שתהי' טובה יותר מאשר עד עתה.

זהו אחד הטעמים על מה שכתוב בספרים, שבראשי-יתבות של „אלול“ מרומזים כל עניני העבודה – שלושת העמודים שעליהם העולם עומד², תורה עבודה וגמילות חסדים³ – כי החשבון וההכנה של חודש אלול צריך להקיף את כל עניני העבודה (של השנה החולפת ושל השנה הבאה) – הנכללים

מישיחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול ה'תשמ"ט. נדפס בסה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 652 ואילך. תרגום מאידית.

(1) ראה לקוטי מהרי"ל ה'ימים נוראים. ל"ת להאריז"ל עה"פ (תצא כא, יג) ובכתה גו' ירח ימים. טווא"ח ר"פ תקפא. סה"מ אידיש ע' 75, 78, 129. ועוד.

(2) אבות פ"א מ"ב.

(3) „אנה לידו ושמת' לך“ (משפטים כא, יג. ל"ת, שער הפסוקים וספר הליקוטין עה"פ. פע"ח שער ר"ה פ"א) – ערי מקלט, שקאי על ענין התורה, דברי תורה קולטין (מכות י, א). „אני לודי ודודי ליי“ (שה"ש ו, ג. אבודרהם סדר תפלות ר"ה ופירושה פ"א. ב"ח לטווא"ח סתקפ"א פע"ח שם. ועוד) – ענין התפלה. „איש לרעהו ומתנות לאביונים“ (אסתר ט, כב. ספר ערוגת בושם, א"ר ר"ס תקפא בשם ס' אמרכל) – ענין הצדקה.

בכללות בתורה עבודה וגמילות חסדים [מתאים למנהג ישראל – להרבות בחודש אלול בלימוד התורה, עבודת התפלה וגמילות חסדים].⁴

בנוסף לזה ישנם עוד שני ענינים המרומזים בר"ת דאלול – ענין התשובה⁵, וענין הגאולה העתידה לבוא⁶.

היות ששני ענינים אלו מרומזים ג"כ ב„אלול“, מובן שהם גם חלק מהעבודה של חודש זה.

בנוגע לתשובה מובן בפשטות: חודש אלול נקרא הרי חודש התשובה – הענין דחשבון הנפש (על העבודה הקודמת) והכנה לעבודה הבאה – זהו התוכן דעבודת התשובה (כלשון הידוע – חרטה על העבר וקבלה טובה על להבא⁷); וכיון שחודש אלול הוא חודש התשובה (ובר"ת של אלול מרומז ענין

(4) ראה ברכי יוסף או"ח סתקפ"א ס"ו (הובא באלף למטה שם סקט"ו).

(5) ראה לקו"ת פרשתנו כה, ב.

(6) „ומל ה' אלקיך) את לבבך ואת לבב (ורעך)“ – נצבים ל, ו. בעה"ט עה"פ. אבודרהם ובי"ח שם. לקו"ת פרשתנו יט, א. לג, ד.

(7) „אשירה לה' ויאמרו לאמר“ (בשלח טו, א. שו"ע האריז"ל ר"ח אלול), או „לה' ויאמרו לאמר אשירה“ (פע"ח שם) – בשירת הים, שמרמות על השירה דלעתיד לבוא („שיר חדש“), כמארו"ל „אז ישיר, שר לא נאמר אלא ישיר (לשון עתיד), מכאן לתחיית המתים מן התורה“ (סנהדרין צא, ב. מכילתא עה"פ).

(8) ראה רמב"ם ה'ל' תשובה פ"ב ה"ב. אגה"ת פ"א (צא, א). וראה לקו"ש ח"ו ע' 197 ואילך.

„לרבות לילי יו"ט האחרון לשמחה“. ושואלים המפרשים⁵⁴ – כיצד מתאים הדבר עם הכלל⁵⁵, „אכין ורקין מיעוטיין הן“?

ויש לומר ע"ד הרמז – בעבודת האדם: שלש הרגלים הם ע"ד העבודה בשלשת העמודים (רגלים) שעליהם העולם עומד – תורה עבודה וגמ"ח (ובכללות – עבודת הצדיקים), שעבודה זו – כחלק מעבודת ה' בכלל – צריכה להיות מתוך שמחה – עבדו את ה' בשמחה⁵⁶, עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב⁵⁷.

כולל שלמות השמחה – „אך שמח“, המרמות על השמחה הגדולה יותר הבאה עי"ז שחוגגים את השלש רגלים למטה, בעולם שבו ישנו „ראה אנכי נותן לפניכם היום גו"“, שתי דרכים (כפי שכתוב בתחלת הפרשה) – שלמרות שנמצאים בעולם מוגבל (ענין המיעוט), בזמן ובמקום, ונוסף לזה גם עולם מלשון העלם והסתר (אור אלקי במיעוט ובהעלם), שבו ישנן שתי דרכים של „דרך החיים והטוב“ והדרך השני' – פועל היהודי שהוא ממעט בה, מיעוט של הגבלת העולם, ומתגבר בעבודתו, שעיי"ז מתוסף „לרבות“ [ע"ד „אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות“⁵⁸], ריבוי דענין השמחה,

מזה באים אח"כ לעוד דרגא נעלית בהגבלה, כפי שהדין הוא⁶⁰ שב"ד שולחים שוטרים להבטיח שהשמחה תהי' בהגבלה. מזה באים אח"כ לעוד דרגא נעלית יותר בשמחה – „אך שמח“, „לרבות לילי יו"ט האחרון“ – השמחה דשמע"צ ושמח"ת, שאז חוגגים את ההקפות (ובפרט של שמחת תורה) בשמחה למעלה ממדידה והגבלה (למעלה משמחת יו"ט מן התורה), מצד זה שזה בא ע"י עבודת בני"י (מנהג ישראל)⁶¹. שזהו מעין השלימות דדרגת הגאולה – למעלה מ„ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה גו"“ (שתי דרכים) – אלא שאין בכלל שתי דרכים וענינים (העלם העולם וגילוי אלקות (ריבוי השמחה), ולמעלה יותר – גבול ובלי גבול), אלא רק „אין עוד“ (עצמותו ית'), שהיהודי כ"כ חדור עם אלקות, עד שאין נתינת מקום לענין הפכי (כנ"ל). עד שהוא ממשיך הביטול ד„אין עוד“ גם בעולם – שנהי' החיבור דגבול ובלי גבול, באופן שאין שני קיום, אלא הגבול גופא הוא בלי גבול⁶² – כפי שיהי'

(59) ראה בארוכה המשך שמח תשמח – סה"מ תרנ"ו ס"ע רכב ואילך.

(60) טושו"ע ושו"ע אדה"ו או"ח סוף ה'ל' יו"ט.

(61) ראה לקו"ת סוכות פ, ג.

(62) ויש בזה חידוש גדול יותר מיוחד הנשמח עם אלקות, שע"י התפיסה בחלק מן העצם תופס בכל העצם (כנ"ל ס"ח) – כי הנשמח היא חלק אלוהי ממעל ממש, לא גבול ממש, ואילו ההמשכה בעולם הוא שגם גבול ממש של העולם נעשה בלי גבול, ואכ"מ.

לכוא גופא הוא (בשכר מצוה) מצוה – שלימות במעשינו ועבודתנו גופא⁴⁹ (לא שכר צדדי, בענין שני)⁵⁰, אבל לא באופן של שכר המגיע עבור הבחירה בין טוב ורע – אלא של העבודה בקדושה עצמה, עד – ל„מקום“ שאליו מגיעים רק ע”י העבודה בכח עצמו.

לאיך גיטא – כיצד מגיעים למדרגה של הגאולה (שהיא סו”ס שכר מצוה), זהו דוקא ע”י מעשינו ועבודתנו בזמן הזה⁵¹, בעולם הזה (היום לעשותם)⁵², שבו יש העלם והסתר על הנשמה ועל אלקות, ויהודי מגלה זאת ע”י עבודתו.

י. ויש לומר שענין זה מרומז גם בסוף פרשתנו:

בסוף הפרשה מדובר על שלש רגלים („שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך גוי“), ועל חיוב השמחה ברגלים. ובסיום הענין כתוב בפסוק (בנוגע לשמחת החג) „והיית אך שמח“.

מהמלה „אך“ לומדת הגמרא⁵³

(49) כן משמע בתניא פל”י, שימיה”מ ותחה”מ הם תכלית ושלימות כריאת עולם הזה. אבל באגה”ק סוסכ”ו שמצות בטלות לתחה”מ. וי”ל שהכוונה שם שבטלות בערך להמצוות דלעתיד (כמבואר בהמשך תער”ב ח”ג ע’ ארעט) – ראה סה”ש שם ע’ 645 הערה 33.

(50) ועפ”י י”ל הטעם שלע”ל יהי שלימות השכר גם לצדיקים גמורים אלה שעבודתם בעוה”ז היתה בתכלית השלימות, וגם קיבלו שכר גדול על עבודה זו בג”ע ובמשך שנים רבות – כי השכר דלע”ל יהי המשך ושלימות בעבודתם גופא, שכר מצוה מצוה.

(51) תניא רפ”ו. וראה סה”ש שם ע’ 645

הערה 36.

(52) ס”פ ואתחנן.

(53) סוכה מה, א. הובא בפרש”י פרשתנו

עה”פ.

עד שמגיעים עי”ז לענין הגאולה (הענין החמישי) – שזה קאי על שלימות העבודה (בכח עצמו) של יהודי, שעל-ידיה הוא מגיע לשלימות היחוד דישאל וקוב”ה כולא חד, הגילוי של החלק אלוהי ממעל ממש (כפי שהוא תופס בכל העצם), כפי שיהי בשלימות בגאולה העתידה, ואדרבה – בזה מתבטאת שלימות העבודה של יהודי, שכל מציאותו היא רק לעבוד את הקב”ה, ואין נתינת מקום לענין שני – למעלה מ„נתתי לפניך את החיים ואת הטוב גוי“ [משא”כ ארבע הדרגות שלפנ”ו, קשורות עם בחירת האדם בבי דרכים].

וביחד עם זה ה”ז גם שלימות השכר – מאחר שזה מגיע לגמרי ע”י עבודתו של יהודי בכח עצמו.

ויתירה מזו: גם כאשר מגיעים לדרגת הגאולה, שלימות השכר דלעתיד לכוא, תמשך הלאה עבודתו של יהודי, ללכת למעלה יותר ויותר עד א”ס. [וכמובן מזה שרואים בנוגע לצדיקים שהגיעו להדרגה של גילוי עצם הנשמה בחייהם בעוה”ז – „עולמך תראה בחייך“⁴⁷ – ויחד עם זה האריכו ימים ושנים ועלו תמיד נשמות בגופים למעלה יותר ויותר בזה גופא; השלימות בזה היא כאשר זה יהי כך אצל כל בני בגאולה האמיתית והשלימה, כשכל בני יגאלו (למעלה מהגאולות שלפנ”ו)].

וכמדובר לעיל⁴⁸, שהשכר דלעתיד

(47) ברכות יז, א. וראה תניא פי”ד (כ, א).

(48) בש”פ עקב – סה”ש תשמ”ט ח”ב ע’ 641

ואילך.

וע”ד מעלת עבודת התשובה לגבי עבודת הצדיקים (כמאחז”ל¹³ שבמקום שבעלי תשובה עומדין אפילו צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד בו): צדיק – היות שלא טעם טעם חטא – אין למעשה המצוות שלו כזה תוקף וחזק כהמצוות של בעל תשובה, שהי לו את הנסיון של הירידה, והוא התגבר על כך, ובמילא ה”ז מכניס התגברות וחיות בעבודת השם שלו (בחילא יתיר¹⁴), מצד זה שהתשובה באה לאחרי הצמאון שנעשה ע”י הירידה וכו’ – נעשים המעשים שלו „טובים ומאירים“.

ומעלה זו דתשובה ישנה אצל כל יהודי (גם אצל צדיקים), כ”י תשובה כאן אין משמעה (רק) תשובה על עבירה, אלא תשובה בפירושה – לשוב אל הקב”ה¹⁶, שזהו עיקר ענין התשובה, מלשון „והרוח“¹⁷ תשוב אל האלקים אשר נתנה¹⁸, „להשיב את הנפש לשרשה ומקורה ולדבקה בו“¹⁵: כיון שהקב”ה הכניס (נתנה) נשמה בגוף כאן למטה בעולם הזה הגשמי, שזו הרי ירידה עצומה, שנשמה כפי שהיא „טהורה היא“ למעלה (בהיותה יחד עם „האלקים גשמי (עולם מלשון העלם והסתרה)¹⁹,

התשובה) לכל בני”י, גם לכוה שלא עבר עבירה מימיו ולא יעבור לעולם (דרגת הבינוני – מדת כל אדם ואחרי” כל אדם ימשוך¹⁰) – צריך לומר, שבכך הכוונה לא רק לתשובה על החטא וחסרון, אלא גם תשובה בתור חלק מהעבודה הרגילה של כל יהודי, הבאה יחד עם העבודה של תורה עבודה וגמ”ח.

וכך גם בנוגע לענין הגאולה המרומז ב„אלול“ – מסתבר לומר שזהו (לא רק בתור שכר על העבודה בשאר ארבעת העינים, אלא) חלק מעבודתו של יהודי בחודש אלול.

ב. ויובן בהקדים הביאור בלשון המשנה¹¹ „תשובה ומעשים טובים“, דלכאורה אינו מובן מדוע מקדימה המשנה „תשובה“ לפני „מעשים טובים“ – הסדר הוא, שקודם מתחייב יהודי לעשות (ועושה) „מעשים טובים“ (תורה ומצוות), ואח”כ, באם הוא ח”ו עובר עבירה – צריך הוא לעשות תשובה על זה?

ואחד הביאורים בזה:

בהקדמת „תשובה“ לפני „מעשים טובים“ מבטאת המשנה את המעלה שתשובה פועלת במעשה המצוות: תשובה מכניסה קיום וחיות בעבודה דתורה ומצוות, באופן שמעשיו נעשים (ע”י תשובה) „מעשים טובים“, טובים ומאירים¹².

(9) תניא רפ”ב.

(10) שם רפ”ד.

(11) פי”ד מ”ז.

(12) ראה לקו”ת מטות פב, א. שמע”צ פה, א.

שה”ש יז, ג. ועוד.

(13) רמב”ם הל’ תשובה פ”ז ה”ד. וראה ברכות לד, ב.

(14) וח”א קכט, ב. וראה אגה”ת פ”ח.

(15) לקו”ת שמע”צ שם. וראה לקו”ת שה”ש שם. ועוד.

(16) ראה לקו”ת פרשתנו כד, ד. שבת שובה

36, ג. ובכ”מ.

(17) קהלת יב, ז.

(18) ראה לקו”ת ר”פ האינינו.

(19) לקו”ת שלח לו, ד. ובכ”מ.

שבו אין נרגש מקורו, ונראה כדבר נפרד, יש ודבר נפרד ת"ו בפני עצמו מהקב"ה – הר"ו מעורר אצל יהודי התשוקה וההתגברות בעבודה, לשוב חזרה (והרוח תשוב) אל האלקים אשר נתנה, למקורו ושרשו, ולהיות בדביקות (בגלוי) עם הקב"ה (משא"כ כשהנשמה היא למעלה אין לה תוקף זה, היא ע"ד עבודת הצדיקים בערך לעבודת התשובה).

ותשובה זו שייכת וצריכה להיות אצל כל יהודי (גם כזה שלא עבר עבירה מימיו, וגם צדיקים) – תיכף בתחילת עבודתו, ואדרבה – זהו היסוד וההקדמה לכל עניני העבודה. לכן מקדימה המשנה „תשובה” לפני „מעשים טובים”, כי ע"י תוקף התשובה (והרוח תשוב אל האלקים) – כשיהודי נמשך חזרה אל הקב"ה – נעשים ה„מעשים” (מעשי המצוות) „מעשים טובים”, טובים ומאירים.

[ותירה מוז: התשובה פועלת חידוש אצל היהודי המקיים את המצוה לגבי מצב הנשמה שלו בהיותה למעלה קודם ירידתה למטה (כי באם לאו הרי מאי אהני – מה מרויחים – מהירידה למטה) – כמבואר בריבוי מקומות, שע"י ירידת הנשמה למטה, ויהודי ע"י עבודתו הוא נמשך ומתקשר (כפי שהוא נשמה בגוף למטה) עם הקב"ה (עבודת התשובה – תשוב אל האלקים) – אזי נעשה עילוי וחידוש שקודם לא ה', אפילו כמו שהנשמה היא בשרשה בבחי' „האלקים אשר נתנה”²⁰, ע"ד במקום

(20) לקו"ת האוינו שם: והתשובה היא להיות . . . כמו קודם ירידתה ויתר על כן, וראה לקו"ת

למטה, בעולמות בריאה (בראתה) יצירה (יצרתה) ועשי' (נפחתה), „בראתיו יצרתיו אף עשיתיו”, עד לעוה"ז הגשמי בו צריכה הנשמה להגיע ל„ואתה משמרה בקרבי”; אבל מ"מ, הנתנה (אלקים אשר נתנה) בכ"ז קשורה ויש לה ערך עם מקום הנתנה, עולם האצילות הוא אכן למעלה מסדר השתלשלות הג' עולמות, אבל זהו השרש ומקור דסדר ההשתלשלות, ובמילא יש לזה ערך עם שאר העולמות. ולכן מובן, שהגם שנתנת הנשמה למטה באה מבחי' „האלקים אשר נתנה”, עולם האצילות, מלשון אצלו וסמוך לו – אבל ע"י עבודתו של יהודי למטה – מתעלית הנשמה למעלה עוד יותר, אל „לו” (הקב"ה) בעצמו⁴⁵, בהיותה חלק אלוהי ממעל ממש.

והאופן שבו מתגלה בהנשמה שהיא כולא חד עם קוב"ה כביכול – הוא ע"י שהנשמה יורדת למטה דוקא ועושה שם את העבודה⁴⁶:

כל זמן שהנשמה נמצאת למעלה מאיר בה בגלוי רק כפי שהיא בשרשה באצילות (מהיכן שהי' נשמה שנתת בי); דוקא ע"י ירידתה למטה (ע"י כל הדרגות דסדר ההשתלשלות, בראת יצרת נפחת בי), עד לגוף גשמי בעוה"ז התחתון, ושם עושה יהודי את עבודתו, מלמטה למעלה, החל מהעבודה בהדרגות שבנשמתו (סדר ההשתלשלות שבאדם) – נפש רוח נשמה, ובמחשבה

(45) ראה המשך תרס"ו ע' תכט, שאצילות הוא אלקות ולא אלוהי.

(46) בהבא לקמן – ראה ד"ה ויגש תרס"ה (בהמשך תרס"ו).

ועי"ז ה"ז מתגלה בכל הדרגות של היהודי, גם בכחות נפשו ובמחשבה דיבור ומעשה, ובעבודתו בקיום המצוות – שהם נעשים „מעשים טובים”, טובים יותר מכפי שהם מצ"ע, כנ"ל.

ט. ע"פ הנ"ל יובן תוכן העבודה של חודש אלול כפי שזה נכלל בהחמשה ר"ת – כנגד תורה עבודה וגמ"ה, תשובה וגאולה:

העבודה בהג' קיום (תורה עבודה וגמ"ח) – שהם כוללים בכללות כל ה„מעשים” (מעשה המצוות) – קשורה בכללות עם סדר ההשתלשלות – שלשה עמודים שעליהם העולם עומד וקיים – המתחלק בכללות לשלשה עולמות (בריאה יצירה עשי'), וג' קיום בכל עולם.

ע"י עבודת התשובה (הענין הרביעי באלול) מגיעים למעלה מסדר ההשתלשלות, ל„אלקים אשר נתנה” (עולם האצילות), ולמעלה יותר מזה; ולכן ה"ז נותן את הכח שה„מעשים” של תורה עבודה וגמ"ח יהיו „מעשים טובים”, טובים ומאירים.

לדרך אחרת) – ה"ז צריך לבוא ע"י ירידת הנשמה למטה דוקא, ועבודתו של יהודי בשלושת העמודים שעליהם העולם עומד, ועבודת התשובה שמתחדשת ע"י ירידת הנשמה למטה,

כי זה פועל העלי' בנשמה עד ל"האלקים אשר נתנה", ולמעלה יותר מ"נתנה" (כנ"ל ס"ב) מ"נתנה" – ישראל וקוב"ה כולא חד, שלמעלה מגדר נתינה (אלקים אשר נתנה), ע"ד המדובר לעיל שעצם הנשמה היא למעלה מ"נתתי לפניך את החיים גו"י."

ה. ובפרטיות יותר:

נשמתו של יהודי היא "חלק אלוהה ממעל ממש". וידוע הכלל, שהעצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו (כנ"ל ס"ה). כלומר – חיבור של שני קצוות הפכים: התפיסה היא לכתחילה (רק) בחלק נבדל⁴¹ מהעצם (חלק אלוהה ממעל) ולא כולו, אמנם החלק (מן

41 ראה בארוכה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר – נדפס באגרות קודש ח"ד ע' תב ואילך. ושם (ע' תב): חלק הוא תואר להנפרד מאיזה דבר שהוא חלק ממנו. ושם (ע' תז): די פנימיות כוונה עליונה איז דאך דער שוב, און צוליב דעם האט עצמות כביכול מאציל געווען א חלק מעצמותו כו'. ובע' תט: הנשמה היא עצמי כו'. אבל הוא חלק מן העצם, היינו עם היות שבאיכותה משתווה להעצם, הנה בעילוי מעלת העצם על החלק מתעלה גם מעלת האיכות, ולזאת הנה החלק כוסף ומשתוקק לעלות בעילוי העצם.

וראה לקו"ת האוינו שם (עא, ג): ואתה נפחתה בי פי' נפחתה הוא הבל העליון להיות נפרד ודבר יש בפני עצמו כו'. ולאידך גיסא – מאן דנפח מתוכי' נפח, פי' מתוכיותו ומפנימיותו כו' – תניא שם. וראה ד"ה ויגש תרס"ח, שבעצם הנשמה לא נשתנה ממהותה וה"ה אלקות ממש, אלא שהאלקות נעשה בבחי' יש כו'.

העצם) נושא בעצמו תכונה זו, שע"י התפיסה בו תופסים בכולו, ולא רק בכח (או בהעלם), אלא זהו דבר ודאי עד שאח"כ ה"ז בא גם בגילוי⁴².

ויתירה מזו – זהו "חלק אלוהה ממעל ממש": נוסף להפירוש שהחלק אלוהה ממעל מתלבש בממשות של הגוף (שאינו לו הרי כל ערך אפילו לחכמה⁴³ עאכו"כ ל"אלוהה ממעל"), יש בזה גם הפירוש שה"חלק" הוא "ממש" של "אלוהה ממעל", ולא של למטה מזה. כלומר, שה"חלק אלוהה ממעל ממש" המתלבש בגוף (ממשות) למטה, ה"ה "ממש", חלק אלוהה ממעל, כפי שהוא "ממעל"⁴⁴ – ישראל וקוב"ה כולא חד.

עפ"ז מובן שרש הנשמה בעצם הוא מלמעלה מבחי' "אלקים אשר נתנה": נתינת הנשמה למטה (נשמה שנתת בי) שרשה הוא אכן מדרגה באלקות שלמעלה מהדרגות אליהם הנשמה יורדת למטה – "אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה בי", ובלשון החסידות – נשמה שנתת בי ה"ז בעולם האצילות, שמשם היא נתינת הנשמה

42 ראה מכתב הנ"ל.

43 ראה שעהיוה"א פ"ט.

44 וראה מכתב הנ"ל (ע' תז) בשם הצ"צ בפירוש תיבת "ממעל": ממעל הייסט העכער, דאס הייסט אז אין וואס פאר א מדריגה מי זאל ניט רעדן איז דאס העכער כו', ממעל איז א עילוי בלי גבול. ובפירוש אדה"ז שם: ממעל – רצוא, ממש – שוב. וראה מכתב מכ"ב אייר תשי"א (נדפס בליקוט פירושים כו' לתניא שם. אגרות קודש ח"ד ע' רצא), שע"י השוב הרי בזה מגלים בהנשמה שני הפכים: א) ממשות, שייכות לענינים דחוש המישוש, ב) עילוי יותר גדול מכל עליות, וכידוע במעלת השוב על הרצוא.

בכל דבר שהוא לשם הא"ל הטוב שיהי' מן הנאה ומן הטוב וכו' וכן הוא אומר²⁵ כל חלב לה' וגו'.

ובכדי לפעול ההוספה במעשה המצוות, שהם יהיו "מעשים טובים" – צ"ל ההקדמה של תשובה, המבטאת את החידוש הכללי הנעשה ע"י עבודתו של יהודי למטה – שהוא ישוב ויתדבק להקב"ה (והרוח תשוב אל האלקים), עד לדרגה שהיא למעלה מהמקום שממנו ירדה (כנ"ל).

וע"י הקדמת עבודת התשובה, המתחדשת ע"י עבודת האדם בכח עצמו למטה, ועי"ז נפעל ביהודי עילוי לגבי הנשמה כפי שהיתה קודם למעלה – בכחו לפעול בכח עצמו חידוש גם במעשה המצוות – שהם יהיו "מעשים טובים", בתכלית הטוב וההידור (יתירה על הטוב דהמצוות מצ"ע כפי שניתנו מלמעלה).

ד. עפ"ז מובן כיצד תשובה היא חלק מהעבודה דחודש אלול, עד שהיא פועלת שלימות בעבודה בהשלשה עמודים דתורה עבודה וגמ"ח, שבהם נכללים כללות מעשה המצוות (מעשים), הנקראים "מעשים טובים" ע"י הקדמת התשובה, ע"ד המעלה שפועלת התשובה לגבי עבודת הצדיקים.

ה. עפ"ז מובן כיצד תשובה היא חלק מהעבודה דחודש אלול, עד שהיא פועלת שלימות בעבודה בהשלשה עמודים דתורה עבודה וגמ"ח, שבהם נכללים כללות מעשה המצוות (מעשים), הנקראים "מעשים טובים" ע"י הקדמת התשובה, ע"ד המעלה שפועלת התשובה לגבי עבודת הצדיקים.

ה. ויש לומר הביאור בזה: במכ"ם דוקא, שהרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר מאותו המין כו'. וראה שם בריש הל' איסורי המזבח: מצות עשה להיות כל הקרבנות תמימין ומובחרין. וזהו ע"פ הציווי מלמעלה, ומ"ש בסוף ההלכות תלוי ברצונו של האדם (הרוצה לזכות עצמו כו').

25 ויקרא ג, טז.

26 זכרי' יג, ב.

וכמ"ש²⁷, "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע גו' ובחרת בחיים".

אבל למרות כל העילויים שבענין בחירה חפשית (ששרש כח זה הוא מכה הבחירה שאצל הקב"ה עצמו, שלמעלה מכל הציורים ונטיות כו') – הרי מובן שכיון שבחירה קשורה עם שני דרכים, ולכל דרך ישנו ציור מסויים (החיים והטוב, והציור של הדרך השני), הרי זוהי דרגא והשפעה שלמטה ממנו, מהקב"ה,

כי הקב"ה, עצמותו ומהותו ית', הוא נעלה לגמרי מכל הגדר של חילוקי דרכים, ויתירה מזו – הוא למעלה מכל הגדרים ותוארים, כולל הגדר ד"חיים" (שהוא תואר מסויים המראה על דבר שיש לו תכונה של חיות, ואפשר להוסיף בהחיות) וכיו"ב, ולמעלה אפילו מגדר ה"בחירה" (המראה שהוא בוחר דבר שני שהוא כביכול לא הוא) – כי מצד עצמותו ית' הרי "אין עוד"²⁸, אין מציאות אחרת (אפילו לא המציאות של "אין עוד" מלבדו²⁹), עאכו"כ לא מציאות של "חיים", ועאכו"כ לא מציאות של שני דרכים³⁰.

וכפי שמובן גם מהלשון "נתתי לפניך היום את החיים גו'": כאשר אומרים שהקב"ה נותן משהו – הרי

(27) נצבים ל, טו; יט.

(28) ואתחנן ד, לט.

(29) שם, לה. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 202 הערה

86.

(30) להעיר משיחת פורים העת"ר (ס' השיחות תורת שלום ע' 220): ה" בחירה דוקא בנש"י, ויילע עם קען אנדערש ניט זיין כו'.

ומתפלל רק לקב"ה עצמו (אליו ולא למדותיו) בלי שום חשבונות.

ו. עפ"ז מובנת ההוספה דעבודת חודש אלול (בתורה עבודה וגמ"ח ועבודת התשובה) שנרמזת ונפעלת ע"י ענין הגאולה:

העבודה ד"תשובה ומעשים טובים" (תורה עבודה וגמ"ח) מצד עצמה ניתנה לבחירת האדם, לבחור בין שני דרכים, "החיים והטוב" והדרך השני'. שלזה נדרשת התבוננות והבנה בשני הדרכים, ואח"כ – באים לידי מסקנא באיזו דרך צריך ללכת. כלומר, שאפילו כשיש את ה"ובחרת בחיים", אך הר"ז קשור עם מדרגה שבה יש נתינת מקום לדרך השני'.

אמנם ע"ז שמקשרים את העבודה עם ענין הגאולה – מגיעים לשלימות העבודה – שהיהודי קשור עד כדי כך עם הקב"ה שהוא "אין עוד", שאין כלל מקום לדרך שני' (כפי שהי' בשלימות הגילוי לע"ל), כך שאינו צריך אפילו לחשוב ע"ז – אלא "מנפשי" כרע";

והשלימות נמשכת גם בהעבודה דתשובה ומעשים טובים.

ואע"פ שדובר לעיל (ס"ג), שהשלימות היא דוקא כשישנה עבודה בכח עצמו, ולכאורה בענין הגאולה (עצם ההתקשרות ד"ישראל עם הקב"ה) אין עבודה (כיון שאין לאדם בזה בחירה), ובמילא – גם לא שכר – אבל האמת היא להיפך.

העבודה האמיתית בכח עצמו היא דוקא בעבודתו של יהודי מצד עצם הנשמה (בלי בחירה) – כי בנוגע לעבודתו ובחרת בחיים, ניתנו לו שני דרכים, וגם את הציוי ונתינת כח

מובן שהדבר שהוא נותן ה"ה למטה ממנו (מהקב"ה עצמו). ומזה מובן גם בנוגע ליהודי: היות שנשמתו של יהודי היא "חלק אלוהה ממעל ממש"³¹ (והעצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו³²) – ישראל יקוב"ה כולא חד³³ [למעלה מהאלקים אשר נתנה, כדלקמן] הרי מצד עצם הנשמה שלו, הרי יהודי הוא למעלה מענין הבחירה, ומשני דרכים; מצד התקשרות הנשמה עם הקב"ה אין מציאות אחרת (- אין עוד), ובמילא – אין בחירה, אין אפשריות לרצון לענין אחר חוץ מהקב"ה³⁴.

הוא אינו צריך לעשות חשבון בשכל וכיו"ב איך הוא צריך להתנהג, אלא הוא מתנהג כך מצ"ע (כי אין כלל אופן הנהגה אחרת) – ע"ד "מנפשי" כרע"³⁵, בלא כל התבוננות, בהיותו בטל לגמרי לקב"ה, כך שלא יכול להיות שרצונו והנהגתו יהיו לא כפי הרצון דעצמות ומהות [ובמכ"ש מטבע הבהמה להבדיל, שבהמה רגילה אינה קופצת לאש³⁶]. וי"ל שזוהו ע"ד הפתגם הידוע³⁷, "אני מתפלל לדעת זה התינוק", שדעתו נעשית כ"דעת זה התינוק", שידוע

(31) תניא רפ"ב.

(32) כתר שם טוב הוספות סק"ז.

(33) ראה זח"ג ע"ג, א.

(34) ראה סה"מ עת"ר ע' קעו. ד"ה כבוד מלכותך תר"ס (ע' טו"טז). וראה תורת שלום שם.

(35) ירושלמי ברכות פ"ב סה"ד. תוד"ה עיון – שבת קי"ח, ב.

(36) עיין טור וסמ"ע חו"מ ר"ס רפג ושו"ע שם סו"ס תיה לגבי מויק בהמה. וראה גם ב"ק נד, ב לגבי בור. וראה אגרות קודש ח"א ע' תד.

(37) שו"ת הריב"ש סק"יז. הובא ונת' בסה"מ צ' להצ"צ שרש מצות התפלה פ"ח.